

[שלא למכר מעשר בהמה אלא יאכל בירושלים]

שלא נמכר מעשר בהמה בשום צד אלא יאכלוהו בעליו או מי שירצו הם, בירושלים; ועל זה נאמר פאן במעשר בהמה "לא יגאל", ונאמרו בספרא: במעשר הוא אומר "לא יגאל" — אינו נמכר לא חי ולא שחוט ולא תמים ולא בעל מום. ולשון גאלה ישמש פאן בלשון מכירה, לפי שהגאלה מעין מכירה הוא, שהאדם נותן דמים ולוקח קרקע.

משרשי המצוה, מה שפכתתי בסדר זה במצנות מעשר בקר וצאן, עשה זו [סי' ש"ס]; ומן הטעם ההוא שתראה שם, נצטוינו שלא למכר המעשר בשום צד, אלא יאכל על-פלפנים בירושלים.

מדיגי המצוה, מה שאמרו וזכרונם לברכה שמעשר בהמה היה נאכל פלו לבעלים בירושלים, ואין לכהנים בהם פלוס; אבל היה נשחט בעזרה ומקריבין

אמוריו וזרקין דמו וריקה אחת כנגד היסוד.

ואם נפל בו מום, נאכל בכל מקום; אבל אסרו חכמים למכרו בכל מקום, ונאפלו הוא בעל מום; ונאפלו שחוט אסרו למכרו, גזרה שמא ימכרנו חי; ולפיכך אמרו שאין שוקלין ממנו מנה כנגד מנה, מפני שגזרה כמוכר, ואף-על-פי שדבר זה התר לעשות אפלו בככור תמים, שאמרו וזכרונם לברכה: כהנים שנמנו על הככור מתרין לשקל מנה כנגד מנה.

וימה שאמרו וזכרונם לברכה שמעשר בהמה שנשחט, מתר למכר חלבו וגידיה ועורו ועצמותיו, שלא אסרו למכר אלא בשרו בלבד; ואם היו העצמות יקרים והבליע דמי הבשר בעצמות, מתר.

וכתב הרמב"ם וזכרונם לברכה שיראה לו שהמוכר מעשר, לא קנה לוקח, ולפיכך אין לוקה עליו המוכר, לפי שלא הועילו מעשיו, כמו מוכר חרמי כהנים, שלא קנה לוקח, וכמו מוכר יפת-תאר, שלא קנה לוקח, כמו שיתבאר במקומו. עד פאן. ויתר פרטי המצוה, יתבאר במסכת בכורות ובמסכת מעשר שני בתחלתה.

ונזהג אסור זה בזכרים ונקבות, ישראלים וכהנים ולויים, בכל מקום ובכל זמן. ואף-על-פי שתכמים אסרו לעשר בהמה בזמן הזה, גזרה שמא יאכלום תמימים, ויהיה בדבר אסור פרת, שהוא שחיטת קדשים בחוץ, כמו שפכתנו למעלה, אף-על-פי-כן מי שעבר ועשר בזמן הזה, יש בו קדשת מעשר, ואם

יִמְכַרְנוּ בְּשׁוֹם צַד, יַעֲבֹר עָלָיו הַלְאוּ הַזֶּה, שֶׁהוּא "לֹא יִגָּאֵל"; אָבֵל אֵין לוֹקִין עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ סְמוּךְ בְּשֵׁם הַרְמָבָם זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה.

וּתְהִלָּה לְאֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא, סִימְנוּ סֵפֶר וַיִּקְרָא.

וְהִנְנִי עוֹדְנִי כֹּא לְהִזְכִּירָךְ בְּמָה שֶׁהִתְנַצַּלְתִּי הַרְבֵּה פְעָמִים עַל הַשָּׂרָשִׁים אֲשֶׁר מְלַאֲנִי לְבִי לְכַתֵּב בְּמַצּוֹת, שֶׁאֵין הַפְּנוּנָה רַק לְחַנּוּךְ הַנְּעָרִים וְלַתַּת אֵל לְבָם כִּי יֵשׁ בְּמַצּוֹת תּוֹעֲלוֹת רַבּוֹת גְּלוּיּוֹת לְכָל אָדָם, בְּאֲשֶׁר יוֹכְלוֹן הַבֵּין בְּיַלְדוּתָם, וְעַל-כֵּן קָרָאתִי שֵׁם הַסֵּפֶר "חֲנוּךְ"; וְעַמֶּק חֲכָמָחַן וְרַב תּוֹעֲלָתָם, אִם יִזְכּוּ יִשְׁיִגּוּ כִּם בְּיָמֵי זְקֻנָתָם. הֲלֹא יִדְעָתָ כִּי יֵשׁ פְּרִי נִמְצָא אֲשֶׁר בּוֹ כְּמָה תְּרוּפּוֹת בְּסִגְלָה וְגַם טוֹב לְאָכְלָהּ, וְאִישׁ חָכָם יוֹדֵעַ לְסַפֵּר בְּשִׁבְחֵי תְּרוּפּוֹתָיו, וְאֲשֶׁר לֹא יוֹדֵעַ בְּכָל אֵלֶּה יֵאמֵר שֶׁהוּא טוֹב לְאוֹכְלָיו.

גַּם אֲנִי אֶסְפֵּר הַמָּשֻׁג אֵלַי בְּמַעֲלוֹת הַמַּצּוֹת בְּאֲזֻנֵי כְּנִי (וּחְבִירִי) [וְחֲבָרִיו]:
יֵאכְלוּ פְּרֵי מִגְדֵי, יִשְׁבְּעוּ חֲבוּאֲתֵי שֶׁאֶסְפְּתִי אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים בְּשִׂדֵּה רַבּוֹתֵי וְדִשְׁתִּי
בְּמִדּוּשְׁתִּי.

וְאַחַת שֶׁאֵלְתִּי מֵאַת יי כָּל יָמֵי הַיּוֹתֵי: לְהִיּוֹת לְרִצּוֹן לְפָנָיו שִׁיחַתִּי, אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו, וַיִּקַּח נָא מִיָּדִי מַעֲט מְנוּחָתִי, אֲשֶׁר הִכִּינוּתִי בְּעֵנֵי בְּגָלוּתִי. הוּא בְּחֶסֶדְיוֹ יִתֵּן בְּלֵב שׁוֹמְעֵי קוֹלִי, לְדוֹן לְזָכוֹת אוֹתִי; וְאִם עָשִׂיתִי זֹאת לְהַזְכִּיר שְׁמִי וּלְהַגְדִּיל תְּהִלָּתִי, אֵל יְהִי לִי מוֹשֵׁךְ חֶסֶד וְדוֹרֵשׁ בְּטוֹבָתִי; רַק לְשֵׁם אֵל חֵי, אֲשֶׁר לוֹ נְאוּוֹ תְּהִלוֹת, מְחַסֵּי וּמַצּוֹדֵתִי, יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה, אָמֵן.